

СТРАТЕГІЧНИЙ ОБЛІК ЯК НОВИЙ НАПРЯМ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Розвиток бухгалтерського обліку в останні роки характеризується виникненням нових напрямів досліджень, які дозволяють розширити коло його традиційних користувачів та створити передумови для задоволення існуючих та потенційних потреб користувачів фінансової та управлінської звітності. Одним із таких напрямів досліджень є стратегічний облік, що передбачає надання інформації для прийняття стратегічних рішень, визначення стратегічних ініціатив та коригування обраної стратегії. Зокрема, проф. С.Ф. Легенчук та Л.Ю. Юрківська [2, с. 83] підтверджують необхідність його теоретичного обґрунтування як нового напрямку облікової діяльності, а також відсутність методик його організації та практичної реалізації на підприємствах.

Питанням розвитку стратегічного обліку приділяється увага вітчизняними вченими, зокрема, розвитку теоретико-методичних аспектів обліково-аналітичного забезпечення стратегічного управління присвячені праці Р.Ф. Бруханського, М.В. Болдуєва, Б.І. Валуєва, С.Ф. Голова, З.В. Гуцайлюка, В.М. Жука, З.Ф. Канурної, Г.Г. Кірейцева, М.В. Корягіна, І.І. Криштопи, В.І. Кузя, П.О. Куцика, І.Д. Лазаришиної, С.Ф. Легенчука, А.А. Пилипенка, М.С. Пушкаря, П.Т. Саблука, І.Б. Садовської, А.В. Шайкана та ін.

Необхідність розвитку стратегічного обліку була спричинена виникненням змін в світовій економічній системі, внаслідок чого з'явилась потреба в запровадженні систем стратегічного управління підприємствами, які дозволятимуть оперативно та адекватно реагувати на зміни та збурення, що виникають в динамічному ринковому економічному середовищі. До складу таких змін можна віднести наступні:

- розвиток ринкових механізмів під впливом постіндустріалізації світової економіки, зростанням ролі людського та інтелектуального капіталу в діяльності підприємств;

- глобалізація світової економіки, що стало основною передумовою для зміни форми конкурентної боротьби між підприємствами;

- інформатизація господарської діяльності підприємств та поширення міжнаціональних мережових структур, що спричинили необхідність розробки стратегічних інструментів управління витратами.

Значна кількість дослідників в сучасних умовах констатує неадекватність чинної облікової система запитам суб'єктів стратегічного управління, внаслідок чого з'являються пропозиції щодо необхідності її удосконалення. Як відмічає проф. Р.Ф. Бруханський всіх критиків чинної моделі бухгалтерського обліку можна об'єднати в дві основні групи:

- 1) Представники першої групи лише наголошують на існуванні незадоволених потреб з боку стратегічного менеджменту підприємств в обліковій інформації стратегічного характеру та на необхідності приведення у відповідність до таких

потреб облікової системи. При цьому автори не зазначають, які ж управлінські потреби мають бути задоволені і що саме слід удосконалити в обліковій системі.

2) Представники другої групи, крім констатації необхідності реформування облікової системи в напрямі забезпечення її стратегічної орієнтації, пропонують власні варіанти практичної реалізації цього процесу [1, с. 148-149].

Таким чином, існування вищенаведених напрямів критики є свідченням необхідності розвитку чинної системи бухгалтерського обліку, якщо остання хоче залишатися основним джерелом формування інформації для прийняття рішень внутрішніми та зовнішніми користувачами. Зокрема, мають бути проведені удосконалення на теоретичному, організаційному та методологічному рівні бухгалтерського обліку, що в цілому має забезпечити формування стратегічно орієнтованої системи бухгалтерського обліку, яка враховуватиме особливості та принципи функціонування стратегічних систем управління.

Основними перспективами розвитку стратегічного обліку, як засобу інформаційної підтримки реалізації стратегії підприємства та розробки нових стратегічних ініціатив, є наступні:

- розробка інтегрованої системи стратегічно орієнтованого фінансового та управлінського обліку, яка б виступала єдиним джерелом інформаційної підтримки процесу прийняття стратегічних управлінських рішень;

- розвиток теоретичних аспектів бухгалтерського обліку шляхом розширення його часового спрямування (облікове відображення ймовірних і майбутніх фактів господарського життя, облік стратегічних активів та зобов'язань підприємства);

- використання бухгалтерського інжинірингу як одного із інструментів побудови системи стратегічного обліку на підприємстві, що забезпечує формування бухгалтерської звітності стратегічного призначення (стратегічна фінансова та управлінська звітність, похідні балансові звіти тощо);

- розробка комплексної системи інформаційної підтримки процесу функціонування стратегічних моделей управління підприємствами («5S», «матриця BCG», модель «GE/McKinsey», модель «ADL-LC» тощо);

- розвиток методів стратегічного управлінського обліку в транснаціональних корпораціях (облік на основі ланцюжків вартості, система збалансованих показників тощо).

Список використаної літератури:

1. Бруханський Р.Ф. *Облік і аналіз у системі стратегічного менеджменту аграрного підприємництва: монографія* / Р.Ф. Бруханський. – Тернопіль: ТНЕУ, 2014. – 384 с.
2. Легенчук С.Ф. Аналіз дисертаційних досліджень з проблем стратегічного обліку / С.Ф. Легенчук, Л. Й. Юрківська // *Вісник ЖДТУ. Економічні науки*. – 2011. – № 3 (57). – С. 82-85.